

17 juli 2020

Uitzending via YouTube 19 juli 2020

Thema: Saulus in crisis

Bekering van Saulus - Caravaggio

Voorganger : Dr. Koen Holtzapffel
Organist : Jos van der Kooy

Opmerking: Alle afgedrukte liedteksten zijn uitsluitend om mee te lezen!

Orgel: Präludium in G opus 37: 1 Felix Mendelssohn Bartholdy (1809 - 1847)

Welkom en aansteken van de kaars

(Gemeente gaat staan)

Votum en groet

(Gemeente gaat zitten)

Orgel: 'Tot U, Heer, is ons hart gericht'

Inleidende tekst Buiten de wereld in de wereld

Men vroeg rabbi Mendel van Kotsk: Hoe komt het dat u mensen raad kan geven in handelszaken en andere dingen van de wereld, terwijl u zo los staat van de wereld? Antwoorde rabbi Mendel: Alleen wie buiten de dingen van deze wereld verblijft, die kan er de ware betekenis van zien. Want wat betekent kijken? Wie buiten iets staat kan er naar kijken. Maar wie er midden in zit, hoe zou hij ernaar kunnen kijken?

(uit Een vleugje paradijs. Chassidische vertellingen)

Gebed

Laten we samen bidden

God van liefde, We hebben nog niet de afstand om te beseffen wat er precies gebeurd is. We zitten nog midden in de storm. Toch proberen we af en toe met andere ogen te kijken, juist hier in dit huis. Niet alleen door ons eigen bril maar ook door die van anderen. Niet alleen met onze uiterlijke ogen maar ook met het innerlijk oog van ons hart. Dan gaan we mogelijk andere dingen zien of dezelfde dingen iets anders. Zien we in de crisis verdriet en onzekerheid, maar misschien ook een kans om te veranderen, een perspectief op een schoner milieu, een vrediger wereld.

Dat vraagt geestkracht. Uw geestkracht God. Om die geestkracht bidden wij. Een geest van liefde, stilte en betrokkenheid op elkaar.

Amen

Orgel: Liedboek 825 ‘De wereld is van Hem vervuld’

Bijbellezing: Handelingen 9: 1 – 9

Saulus was nog steeds een gevaar voor de volgelingen van de Heer Jezus. Hij wilde naar de stad Damascus om ook daar naar gelovigen te zoeken. Maar eerst ging hij naar de hogepriester. Hij vroeg of die hem brieven wilde meegeven voor de synagogen in Damascus. Want hij wilde toestemming hebben om alle gelovigen gevangen te nemen en hen naar Jeruzalem te brengen.

Saulus vertrok naar Damascus. Toen hij daar bijna was, straalde er plotseling een licht uit de hemel om hem heen. Saulus viel op de grond en hoorde een stem zeggen: ‘Saulus, Saulus, waarom vervolgt je mij?’ Saulus vroeg ‘Heer, wie bent u?’ De stem zei: ‘Ik ben Jezus. Ik ben degene die jij vervolgt. Sta op en ga de stad in. Daar zal iemand je vertellen wat je moet doen.’

De mannen die met Saulus meereisden hoorden wel een stem, maar ze zagen niemand. Ze waren zo verbaasd, dat ze niets wisten te zeggen. Saulus stond op van de grond. Zijn ogen waren open, maar toch kon hij niets zien. De mannen die bij hem waren, paktten zijn hand en brachten hem naar Damascus. Drie dagen lang kon Saulus niets zien. En al die tijd at en dronk hij niet.

Orgel: Liedboek 189 Daar gaat Saulus hoog te paard

Preek: Saulus in crisis

Beste aanwezigen, beste kijkers thuis

De drie spraakmakende Belgische psychiaters laten ook in coronatijd van zich horen. Een van hen, Paul Verhaeghe komt met een boek over de crisis waar we nog middenin zitten. Zoals velen constateert ook hij dat de crisis kansen biedt. Hij gebruikt daarbij als beeld de Franse rustplaats langs de kant van de snelweg: de aire de repos. Een plek waar je even op adem komt en ontspant. Zulke plekken moeten er veel meer komen. Ze doen ons goed en zorgen voor een menselijker wereld. Misschien dacht Verhaeghe ook wel aan ons net opgeknapt voorplein. Ook een aire de repos. In ieder geval meent hij zulke plekken meer dan vroeger te zien. Dankzij de crisis. Crisis als kans. In het Chinees schijnt het woord crisis gevaar en mogelijkheid te betekenen. Ik spreek geen Chinees, maar de gedachte spreekt aan.

Alleen, is een crisis altijd een kans? Ik weet niet of u, aanwezige of kijker, deze crisis als kans ziet voor u zelf of de wereld, zeker niet iedereen zal dat doen. Als je midden in een crisis zit, persoonlijk of samen, dan denk je volgens mij niet onmiddellijk aan kansen. In de storm is het alle hens aan dek.

Later, in veilige haven, kun je terugblikken en heeft dat angstig avontuur wellicht ook iets positiefs gebracht. Kansen zelfs.

Begrijp me goed, ik ontken niet dat een crisis soms ook kansen biedt. Maar laten we niet te snel vergeten dat een crisis primair veel ellende brengt: verdriet, eenzaamheid, onzekerheid, baanverlies. De vaste grond wordt onder je voeten vandaan getrokken: hoe zal dit aflopen?

Dat maakt het verhaal van Paulus' bekering ook zo invoelbaar. Juist in deze tijd. Want ook onder zijn voeten wordt de vaste grond weggetrokken. Of zijn persoonlijke crisis ook kansen biedt, dat valt nog te bezien. In het beroemde schilderij van de Italiaanse schilder Caravaggio valt Paulus letterlijk van zijn paard op de grond. Ook al lees je in de tekst zelf niet over een paard. Toegegeven, het is een prachtig paard en Caravaggio wilde daarmee zoiets zeggen als: Deze man die ooit hoog te paard zat krijgt een lesje in nederigheid. Na zijn val is Paulus met stomheid geslagen. Zijn ogen zijn open maar hij kan niets zien. Drie dagen lang niet. Hij eet en hij drinkt niet.

Als dat geen beeld van een persoonlijke crisis is. Houvast verdwenen, hoe moet dit verder?

U denkt misschien, ik hoor steeds de naam Paulus, maar in de gelezen tekst ging het toch over Saulus? U hebt helemaal gelijk. Paulus, dat is de kleine, de nederige, de apostel na zijn bekering. Hier is het nog Saulus, letterlijk hij om wie gebeden is. Maar de eerste christenen, de mensen van de weg hebben zeker niet om deze Saulus gebeden. Want hij achtervolgt hen en als hij ze te pakken krijgt maakt hij korte metten met ze. Slept ze naar de gevangenis.

Saulus wordt pas na zijn bekering Paulus. Hier is het nog Saulus, Saulus in crisis. En tegelijk is er licht om hem heen, hoort hij een stem. Wat gebeurt hier in hemelsnaam?

Misschien wel het belangrijkste: aan Saulus wordt een indringende vraag gesteld. Geen crisis zonder indringende vragen. Wat willen we hebben of wie willen we zijn? Wat heeft ons leven tot nu toe betekend en hoe willen we verder gaan? Ten koste van wie of wat hebben we eigenlijk geleefd? Van die vragen. Normaal drukken we ze weg, druk druk druk, of horen ze niet eens.

Pas als we al dan niet gedwongen tot stilstand komen, in lockdown gaan, pas dan bestaat de kans dat we die vragen echt horen. Ook dat is crisis als kans.

Saulus, gedwongen tot stilstand gekomen, kan de vragende tegenstem in zijn leven niet langer negeren. Is het z'n eigen stem, de stem van zijn opspelende geweten, is het een droomgezicht, is het een goddelijke stem die via Jezus tot hem spreekt? Misschien is het wel alle drie tegelijk. In ieder geval komt die vraag keihard bij hem binnen. Wat ben jij aan het doen? Zijn anonieme slachtoffers krijgen een naam en een gezicht: in Jezus die hem vraagt: Saul waarom achtervolg je mij.

Het is die vraag die de crisis ontketent maar Saulus uiteindelijk ook openbreekt naar een nieuwe bestemming. Kennelijk kan Saulus alleen via de crisis Paulus worden, zoals eens Jakob Israel werd. De vraag tekent hem maar bevrijdt hem ook. De bijbel staat vol met zulke vragen. Dat maakt 'm zo waardevol. Trage vragen, vragen die een crisis zelfs kunnen ontketenen, die ons voorgoed tekenen maar ook kunnen bevrijden. Adam waar ben je. Kain waar is je broeder Abel. Saulus, Saulus, waarom vervolg je mij?

Dat je voor zulke vragen ruim de tijd moet nemen spreekt voor zich. Saulus krijgt een symbolische drie dagen, bijbelse aanduiding voor een intensieve tijd van bezinning. Met open ogen kan hij toch niets zien. Immers, hij moet met nieuwe ogen leren kijken. Naar de wereld en naar zichzelf. Daartoe moet hij een grote stap opzij, naar beneden doen, om echt te kunnen zien.

Helemaal in z'n uppie hoeft hij het gelukkig niet te doen. Ontroerend staat er aan het slot: de mannen die bij Saulus waren pakten zijn hand en brachten hem naar Damascus. Saulus in crisis is toch niet helemaal alleen. Zoals Job zijn vrienden had, zo heeft hij ze ook.

Uiteindelijk grijpt Saulus de hem geboden kans op nieuw leven met beide handen aan. Saulus wordt Paulus. Al is de oude Saulus niet helemaal verdwenen. Zo fanatiek als eens Saulus Jezus' volgelingen achterna zat, zo fanatiek loopt hij in het vervolg zijn nieuwe geloof te verkondigen. En zal ook hij op Cruyffiaanse wijze beamen: een crisis is ook een kans, maar als je 'm niet ziet kun je 'm ook niet pakken.

Beste aanwezigen, kijkers thuis, hoe de crisis u beet heeft, het zal verschillen van persoon tot persoon. En ook of u ergens een kans ziet of toch vooral narigheid. Een ding is zeker: Zoals Saulus' metgezellen hem bij de hand namen en vergezelden op zijn onzekere tocht naar nieuwe bestemming, zo zullen ook wij elkaar bij de hand moeten nemen. Samen de vragen overdenken die de crisis óns stelt. Vragen die trouwens vaak ook al door onze geloofstraditie zijn gesteld, door God in Jezus van Nazareth.

Laat deze geloofsgemeenschap, als aire de repos, als plek van verstillings, bezinning en perspectief, bij die overdenking een actieve rol vervullen,

Amen

Orgel: Andante uit het derde orgelconcert van Felix Mendelssohn Bartholdy

Gebeden

Voorbede

God van liefde, indringende vragen begeleiden ons op onze levensweg. Kritische vragen, bemoedigende vragen, trage vragen. Help ons God om die vragen, ook uit de traditie, echt toe te laten. Ze eerlijk onder ogen te zien en er oprecht zelf op te antwoorden. Dan helpen vragen en de ons in die traditie gegeven antwoorden, ons misschien uit de crisis, helpen om alleen en samen een nieuwe, een andere weg te gaan. Een weg die Jezus ons toonde, niet van hebben maar van zijn. Niet van individualisme maar van betrokkenheid op elkaar. En op de natuur.

Laat deze plek een plek zijn van verstillings, van overdenking, maar ook van hoop en perspectief.

Op deze plek bidden we voor wie ziek zijn, eenzaam, zonder hoop. Op deze plek zijn we samen terwijl het orgel speelt....

Stil gebed (U hoort heel zachtjes 'Nada te turbe'),

Onze Vader die in de hemel zijt,

Uw naam worde geheiligd.

Uw Koninkrijk kome,

Uw wil geschiede,

Op aarde zoals in de hemel.

Geef ons heden ons dagelijks brood.

En vergeef ons onze schulden,

zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.

En leid ons niet in verzoeking,

maar verlos ons van de boze.

Want van U is het Koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid

in eeuwigheid. Amen.

Orgel: Liedboek 418: 1 en 2 God schenk ons kracht

1. God schenk ons de kracht

dicht bij U te blijven,

dan zal ons geen macht

uit elkander drijven.

Zijn wij in U een,

samen op uw wegen

dan wordt ons tot zegen

lachen en geweest.

2. Niemand kan alleen,

Heer, uw zegen dragen;

zegen drijft ons heen

naar wie vrede vragen.

Wat Gij schenkt wordt meer

naar gelang wij delen,

horen, helpen, helen, -

vruchtbaar in de Heer.

(Gemeente gaat staan)

Uitzending en zegen

Orgel: Liedboek 978: 4

Laat dan mijn hart U toebehoren
en laat mij door de wereld gaan
met open ogen, open oren
om al uw tekens te verstaan.
Dan is het aardse leven goed,
omdat de hemel mij begroet.

(Gemeente gaat zitten)

In verband met de opname verzoeken wij u te blijven zitten tijdens het orgelspel

Orgelspel: Allegretto uit Sonata IV in Bes opus 65: 4 Felix Mendelssohn Bartholdy

Collecte (*bij de uitgang*): Bij de uitgang vindt één collecte plaats. De opbrengst daarvan is voor de helft voor de diaconie en voor de andere helft voor de Remonstrantse Gemeente Rotterdam.

U bent ook van harte welkom bij de volgende diensten:

- **Vrijdag 24 juli – aanvang 19.00 uur**
Uitzending via YouTube op 26 juli
Voorganger: Dr. Tjaard Barnard

Vanaf augustus zijn de kerkdiensten weer op de zondagmorgen, aanvang 10.30 uur.

- **Zondag 2 augustus – aanvang 10.30 uur**
Voorganger: ds. Henriette van Dunné

**Voor meer informatie kijkt u op onze website:
rotterdam.remonstranten.nl**